
Πενήντα αποχρώσεις του γκρι

*Πόθοι στους συντηρητικούς βάλτους.
Λίγα λόγια για το βιβλίο που η μισή Αθήνα
διαβάζει και η άλλη μισή λατρεύει
να κατακρίνει.*

Ο Χάρι Πότερ μεγάλωσε, ο Νταν Μπράουν συμβιβάστηκε με τους δαίμονές του και το Κορίτσι με το τατουάζ απολαμβάνει το χολιγουντιανό μεγαλείο του. Σειρά έχει ένα νέο εκδοτικό φαινόμενο που εισάγει το υβριδικό είδος «πορνό της μαμάς» ή, ακόμη καλύτερα, «πορνό για πουριτανούς». Στο εξώφυλλο του μοσχοπουλημένου βιβλίου *Πενήντα αποχρώσεις του γκρι* που έγραψε με ψευδώνυμο μια τροφαντή Βρετανίδα υπάλληλος δεσπόζει μια δεμένη

60.000

εισιτήρια

Άνοιγμα-ρεκόρ για το τρίτο μέρος του «Σκοτεινού Ιππότη» στις αθηναϊκές αίθουσες.

αυστηρή γραβάτα, αποδεικνύοντας πόσο καλά «δεμένα» είναι τα ήθη των νοικοκυραίων - που μπορούν πια να κουβαλούν ανερυθρίαστα το δικό τους πορνό στις οικογενειακές συνάξεις. Στο εσωτερικό όμως, όπως πάντα συμβαίνει στον μικροαστικό βίο, γίνεται το έλα να δεις: μια παρθένα (!) φοιτήτρια με το όνομα Αναστάζια Στιλ ερωτεύεται έναν ζάπλουτο πολυεκατομμυριούχο (το πολύ έχει σημασία), τον Κρίστιαν Γκρέι, που τη λατρεύει, της κάνει άφθονα δώρα και όποτε αμφότεροι βαριούνται τη λακωνικότητα της σχέσης τους -γιατί κανείς μεταξύ τους διάλογος δεν υπερβαίνει τις τριάντα λέξεις - καταφεύγουν στα ερωτικά εξαρτήματα. Όπου δεν πίπτει δηλαδή λόγος, πίπτει ράβδος. Απαντά κλισέ στοιχειοθετούν ένα απόλυτα προβλεψιμο ερωτικό σύμπαν, όπου το φετίχ αποκτά μόνο ξεκάθαρες αποχρώσεις: γίνεται χρυσαφί, όπως τα Λουβουτίη παπούτσια που κάνει δώρο ο «πρίγκιπας» στην υποτακτική του, κατάλευκο, όπως το ελικόπτερό του (!) -αντίστοιχο με το άσπρο άλογο- και κυρίως ροζουλί, όπως είναι το πραγματικό υπόστρωμα του μικροαστικού αυτού άρλεκιν. Σε καμιά περίπτωση, πάντως, κόκκινο, αφού το χρώμα του πάθους απουσιάζει παντελώς από τις σελίδες ενός βιβλίου που εξαντλείται σε μερικά ραπίσματα και στην ολβιόδωρη παράθεση υλικών αγαθών.

Όσο για τον αναχρονισμό των περιγραφών -ο «πρίγκιπας» και η «παρθένα»-, αναγκαστικά φέρνουν στον νου τις αρχαιολογικές ηρωίδες των αδελφών Μπροντέ ή το Περηφάνια και Προκατάληψη, με τα οποία μεγαλώνουν, χρόνια τώρα, γενιές κοριτσιών. Ακόμη και ο φερόμενος σαδισμός του ήρωα είναι εφάμιλλος του κυρίου Ντάρσι, καθώς δεν αναφέρεται τόσο στα σεξουαλικά παιχνίδια όσο στην άρνηση του πρωταγωνιστή να υποκύψει αυθόρμητα στα θέληγτρα της πολύφερνης αγαπητικής του (πριν από λίγα χρόνια το ίδιο φαινόμενο είχε εκφραστεί με την εκδοχή της χαριτωμένα, έστω, κυνικής Μπρίτζετ Τζόουζ). Αν, λοιπόν, ο παλιός διεστραμμένος του Ντε Σαντ δεν ήταν παρά περιπετειώδης

«περιπατητής με παράξενες παρορμήσεις», ο σαδιστής Κρίστιαν Γκρέι είναι πληγωμένος νεόπλουτος με παράξενες συνήθειες. Ο ελευθεριάζων παραβάτης του Ντε Σαντ είχε στον νου του την ανατροπή και όχι την εξασφάλιση. Κάθε ράπισμα

στα πεινά ισοδυναμούν με ισχυρότατο κόλαφο στο προσωπίο της κυρίαρχης τάξης. Ενώ εδώ συμβαίνει το αντίθετο: τα ραπίσματα του κάθε άλλο παρά «βρόμικου» κύριου Γκρέι ισοδυναμούν με ελκυστικά κελεύσματα σε μια γυναίκα φουρνιά που ονειρεύεται ακόμη τις ντουλάπες του «Sex and the City» και πάμπλουτους επιβήτορες. Στον γκρι παραμυθόκοσμο της μικροαστής αναγνώστριας ή του νεόπλουτου Γκρέι τίποτα δεν ξεφτίζει, ούτε λερώνεται, ούτε καν τα χρώματα. Ο επιβήτορας κάνει μπάνιο μετά από κάθε επαφή, χρησιμοποιεί πάντα προφυλακτικό και φροντίζει να μη μείνει λεκές στο πάτωμα -όπου θα περπατήσουν τα μελλοντικά τέκνα.

Γι' αυτό και το βιβλίο είναι εκ του ασφαλούς απολαυστικό και διασκεδαστικό για τις απανταχού κοπέλες, οι οποίες απενοχοποιημένα πλέον, χωρίς δηλαδή τις δύστροπες λογοτεχνικές διαμεσολαβήσεις, μπορούν και απολαμβάνουν τις φαντασιώσεις τους χωρίς να τις εκφράζουν μέσα από δύσκολες (σκέψεις και) λέξεις. Οι Πενήντα αποχρώσεις του γκρι έφτασαν να πουλάνε 4 εκατομμύρια αντίτυπα και να διαβάζονται από ανήλικες κόρες μέχρι νοικοκυρές γιατί εκφράζουν χωρίς αναστολές το γυναικείο

φαντασιακό που δεν έχει πια ανάγκη τον Μπατάιγ για να δηλώσει τα γενετήσια ένστικτά του. Και υποτάσσεται αυτοβούλως επειδή ακριβώς δεν έχει τίποτα πια να διεκδικήσει. Όσο φεμινίστριες, όπως η Κλερ Φίλιπσον, θα ωρύνονται στην «Guardian» ότι το βιβλίο «ευνοεί την ενδοοικογενειακή βία», τόσο δημοσιογράφοι, όπως η Τζούλιαν Σμολίνσκι από το «New York», θα επιμένουν ότι η συγγραφέας έχει «τόση σχέση με τον σαδομαζοχισμό όση εγώ με τη θρησκεία». Τα πάντα έχουν ακουστεί για το βιβλίο, αλλά κατά παράδοξο τρόπο οι κήσορες του δεν προέρχονται από τον εκδοτικό χώρο. Για πρώτη φορά, μετά από χρόνια, ένα βιβλίο ανάγκασε γυναίκες να μπουν σε βιβλιοπωλείο, αύξησε τις εισπράξεις και έκανε τα δύστροπα πρόσωπα των πολλαπλά βαλλόμενων εκδοτών να χαμογελούν. Πολλοί είναι αυτοί που σπεύδουν να μιμηθούν το παράδειγμά του, με αποτέλεσμα συναφή αναγνώσματα να γράφουν στο εξώφυλλο «θα το λατρέψετε, όπως τις Πενήντα αποχρώσεις του γκρι», αλλά κανείς δεν αρνήθηκε ότι δεν θα συμπεριλάβει ένα τέτοιο βιβλίο στο πρόγραμμά του, αν είναι να σώσει ή να ευλογήσει τον οίκο του. Στην Ελλάδα χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα μιας εκδότριας, όπως η Άννα Πατάκη, που εξακολουθεί να τυπώνει βιβλία του Ρολάν Μπαρτ και να εκδίδει νέες μεταφράσεις των ποιημάτων του Τ.Σ. Έλιοτ, η οποία δεν μπόρεσε να αντισταθεί στο βιβλίο της James, που είναι ήδη το απόλυτο μπεστ-σέλερ και στη χώρα μας. Η ίδια ομολογεί πως «οι Πενήντα αποχρώσεις του γκρι ήταν ήδη ένα παγκόσμιο εκδοτικό φαινόμενο, όχι βέβαια με τις σημερινές διαστάσεις, όταν πήραμε τα δικαιώματα, τον Μάρτιο που μας πέρασε. Η Ε.Λ. James κατάφερε να πει με καινούργιο τρόπο μια ιστορία αγάπης που έχει στον πυρήνα της όλη την άβυσσο της σχέσης έρωτα-σεξ, ανδρικής και γυναικείας ταυτότητας στην εποχή μας, κι αυτό είναι νομίζω που λειτουργεί, από την Αμερική και την Αγγλία, ως την Ιταλία, την Ισπανία και την Ελλάδα».

Ας πούμε, λοιπόν, τα πράγματα με το όνομά τους: το αναγνωστικό κοινό ποτέ δεν απειλήθηκε από την παραλογοτεχνία, όπως ούτε οι πούροι σαδομαζοχιστές ζήλεψαν ποτέ τα αθώα παιχνιδάκια των μικροαστών. Η μαγεία υπάρχει μόνο για όσους θέλουν να τη βρουν - «γιατί το θαύμα δεν είναι πουθενά, παρά κυκλοφορεί μέσα στις φλέβες του ανθρώπου», όπως θα έλεγε ο πρώτος ίσως διάκονος της σύγχρονης ερωτικής λογοτεχνίας, ο Χένρι Μίλερ. Κι αυτή η παρηγοριά αρκεί τόσο για τα απονενομημένα τέκνα της ερωτικής παραφοράς όσο και για τις υποταγμένες κόρες της παραλογοτεχνίας. Νυν και αεί.

— ΤΙΝΑ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ

